

Specifikus személyiségzavarok

Dr. Budavári Ágota

A. Schizotip pd.

- Különc, beszéde elvont
- Öltözködése szokatlan, excentrius
- Különleges képességet tulajdonít magának
- Gyanakvó, intimitást kerüli
- Bizarr perceptív élményeket él meg
- Pszichotikus epizódok lehetségesek – „latens schizophrénia”

A. Paranoid pd.

- Gyanakvó, fürkésző, titkolózó magatartás
- Rejtett jelentést keres a dolgok mögött
- Szenzitív, féltékeny
- Érzelmileg hideg, igénybevehetetlen
- Relaxációra, élvezetre képtelen
- Veszekedős (querulens perek)
- Merev, logikájára büszke

A. Schizoid pd.

- Érzelmileg hideg, közönyös
- Visszahúzó, humortalan
- Tárgyi érdeklődés jellemzi
- Intimitástól tart, magányt preferál
- Életidegen, örömtelen

B. Hisztrionikus pd.

- Demonstratív, labilis érzelmi megnyilvánulások jellemzik
- Impulzív, mohó exhibíciós igény
- Szexuálisan csábító viselkedés
- Primitív diadikus kapcsolatigény
- Énközpontúság
- Környezet dicséretéért sóvárog

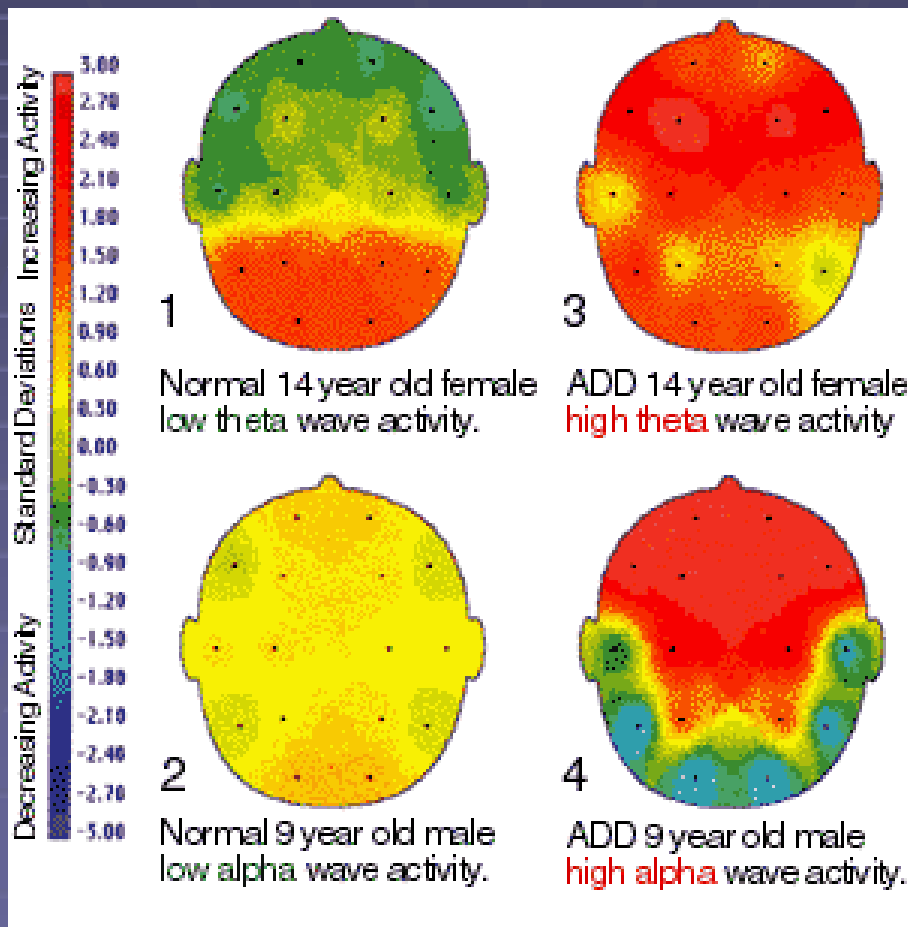
C. Hisztériás pd.

- Színes, visszafogottabb emocionalitás
- Jó impulzus kontroll
- Finomabb csábító magatartás
- Érett tárgykapcsolat
- Jó szeparációs tolerancia

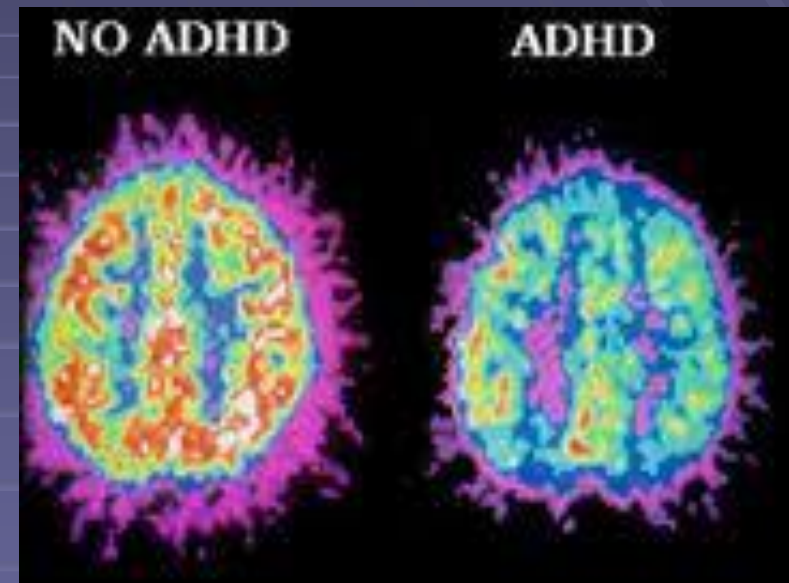
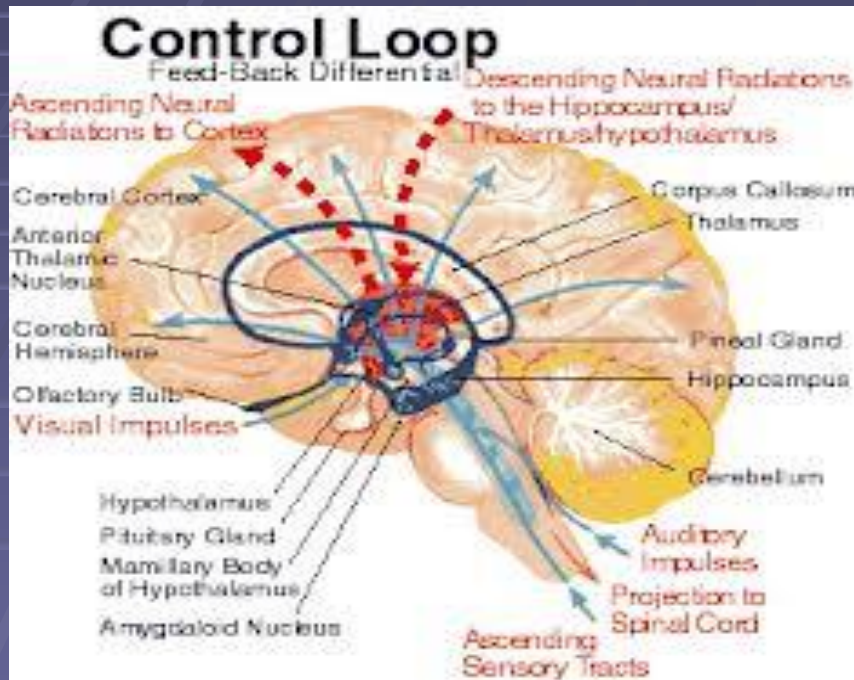
B. Borderline pd.

- Impulzivitás: evés, ivás, szex, pénzköltés
- Inadequat düh, agresszió
- Identitászavar – fragmentált énkép
- Érzelmi labilitás
- Depresszív, szorongásos állapotok
- Labilis társkapcsolatok
- Üresség, unalomélmény
- Autodestruktívitás

ADHD agy - EEG képe

ADHD agy működésbeli eltérése

önpusztító sztárok...

- Drog dependencia
- Feszültségtűrés ?
- Agr. Rohamok!
- Beilleszked. nehéz
- Féltékenység
- Szorongás
- Exhibíció
- Nárcisztikus

B. Nárcisztikus pd. DSM IV.

- Önmaga grandiozitásának megélése
- Fantáziál a sikerről
- Mások figyelmére vadászik
- Kritikára primitív dühvel reagál
- Empátiára képtelen
- Másokat igyekszik kihasználni
- Kapcsolataiban idealizál/leértékel

A figyelmetlen (Gabbard), az „önző” (Wink), a „vastagbőrű”

- Nem észleli a másik reakcióit, szemkontaktust sem vesz fel
- A társaság középpontjában akar lenni, mást nem enged szóhoz jutni
- Igyekszik elkápráztatni teljesítményével
- Extravert, exhibicionista, magabiztos, agresszív

A túlérzékeny (Gabbard), a „mimóza” (Wink)

- Érzékeny, hogy más miként tekint rá
- Támadva érzi magát, háttérben marad
- A másikat üldözőnek tekinti
- Szégyenlős, gátlásos – megmutatni magát
- Középpontba kerülést kerüli
- Inadekvátnak érzi magát, büntudatos
- Boldogtalan, introvert, defenzív, szorongó
- Szükségletei kielégíthetetlenek

„Bel Giorgio” – Padre Georg

B. Antiszociális pd.

- Impulzívan aktív, kegyetlen
- Alacsony frusztrációs toleranciájú
- Szociális normákat felrúgja anyagi érdek vezérli - kriminalitás
- Nincs büntudata, szégyenérzete
- Nem köteleződik el sem eszméhez, sem emberhez
- Kitartó munkára képtelen

Psychopathy Checklist (Hare 1983)

1. Impulzivitás,
2. Felelőtlenség tette iránt
3. Életcélok hiánya,
4. Parazita életstílus,
5. Érzéketlenség, empátia hiánya,
6. Felszínes affektusok,
7. Promiszkuus sex
8. Büntudat, szégyen hiánya
9. Unalom, a stimuláció igénye
10. Grandiózus önértékelés
11. Simulékony, charmos viselkedés
(Nők PCL-R: hazudozás, manipulatív vis)

Kontinuum– eltérő személyiség talaján antiszociális viselkedés

1. Primitív pszichopata
2. Rossz nárcisztikus szz. (szadisztikus)
3. Nárcisztikus (antiszoc. tulajdonságok)
4. Borderline vagy más pd (impulzivitás)
5. Neurotikus szabályszegés

Előfordulás: 2-3 %, 4:1 fiatal férfi

Etiológia:

- biológiai faktor, genetika!
(egypetéjű ikerkutatás – 3x!)
- környezeti stresszor:
anya elhanyagoló
fizikai, szex abúzus
neuropszichológiai deficit, ADHD
perinatális sérülés, vegetatív
reaktibilitás

Bostoni maraton - robbantás elkövetője:

- *Tamerlan Carnajev* 25 év
- 4 éve - iszlám radikális követője
- 3 éve drogkereskedő nyakát vágta át
- Házasság: 3 év után felbomlott
- Muszlim prédikátort félbe szakította, vitája miatt kitiltották a mecsetből
- Boxoló pályafutása kudarcra, mert am. állampolgárságot nem kapott

German Wings Pilóta tüneteinek (suic, homicid tett előzményei) 2015.március

- Depresszió, hangulat labilitás
- Alvászavar, látászavar – retina leválás?
- Gyötrődő, titkolózó magatartás, szorongás
- „megváltoztatja az egész rendszert, mindenki megismeri majd a nevét”
- „hosszújáratú repülőgép kapitányaként dolgozhasson” megghiúsult
- Terhes barátnőjével szakítottak

C. Kényszeres, ocd, analis ch)

- Rendszerető, makacs,
- Részletekben elveszik
- Pontos – az idő kezelésben
- Tiszta – saját testét, környezetét takarítja
- Fokar – pénz költést visszatartja
- Teljesítmény centrikus, gondos
- Hibázástól fél, döntésképtelen
- Törvénytisztelő, megbízható

C. Elkerülő pd.

- Szorong a társas helyzetektől
- Kritikától tart
- Vágyik a kapcsolatra, de fél a visszautasítástól
- Érzékeny, szenzitív
- Alacsony önértékelésű, gátolt
- Kerüli a felelősségvállalást

C. Dependens pd.

- Szorong az egyedüllétől
- Szorong a felelős döntéstől
- Ragaszkodása fullasztó a másiknak
- Szolgálatkészen várja a törődést
- Irányítást vár, függésben érzi jól magát

Csinovnyik halála (Csehov 1883)

DSM-5 klasszifikáció pd. kettős besorolása

- Schizotip (szem.)zavar – **Schizofrenia spectrum** és más pszichotikus zavarok között
- Antiszociális szem.zavar – **Disruptív, impulzuskontrol** zavarok között
- 'General Personality Disorder' – a Szem.zav-ok között a clusterek előtt szerepel

DSM-5. Personality Disorders

General Personality Disorder

- **Cluster A Pers Dis** - paranoid, schizoid, schizotyp
- **Cluster B Pers.Dis** - antisocial, borderline, histrionic, narcissistic
- **Cluster C Pers.Dis** - avoidant, dependent, obsessive-compulsive
- **Other Pers.Dis:**
personality change due to another medical condition, other spec, unspecified pd.

Ajánlott irodalom

- G. Gabbard Dinamikus pszichiátria 2004
- P. Kernberg Szem.zavarok gyermek és serdülőkorban 2000
- J. Gneist Szerető gyűlölség 1999
- Ch. Lasch Önimádó társadalom
- Budavári Á Felnőttkori személyiség zavarok in: Magy. Pszichiátria K. 2000